

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited and the license is stated.

Goda exempel

Kan man som pedagog påverka studenternas gry och därmed öka deras möjligheter att slutföra utbildningen med goda resultat?

Lisa Dessborn, Högskolan Kristianstad, Fakulteten för naturvetenskap, Avdelningen för miljövetenskap

Sammanfattning

En persons förmåga att upprätthålla intresse och arbetsinsats över tid är avgörande för att nå framgång inom högre studier. Därför är det viktigt att lägga upp undervisningen på ett sätt som ökar studenternas uthållighet, eller gry. Detta kan man göra genom att skapa en känsla av förundran och engagemang för ämnesinnehållet. Man kan också påverka studenternas syn på lärande genom att fokusera mer på personlig utveckling än resultat. För att minska risken för att studenter ger upp bör man även avdramatisera misslyckanden och betona att omexaminationer är viktiga ur ett lärandeperspektiv. Även social sammanhållning påverkar studenternas utsikter att slutföra utbildningen. Genom aktivt arbete med studentträffar för att öka engagemang och gemenskap påverkas därtill studenternas gry.

Introduktion

Personer med konstnärlig talang kan ofta spåra sitt intresse för att rita och måla till förskoleåldern. Där kan de ha lagt flera timmar om dagen på sitt skapande. Vad är då fallenhet och vad är övning? Det är lättare

att arbeta med sådant som är roligt och kanske också roligare att arbeta med sådant som man är bra på, vilket leder till en förstärkande effekt.

Studenter anser ibland att de är dåliga på vissa ämnen som språk, matematik eller naturvetenskap. Många unga människor verkar tro att det är förutbestämt att man är dålig på någonting för att man saknar en naturlig fallenhet för det. Detta är en attityd som är destruktiv, eftersom det kan leda till att ungdomar ger upp om de utmanas av moment eller ämnen de tycker är svåra.

Jag vill bidra till att ändra attityder hos studenter med ett deterministiskt synsätt så att de inser att de kan bli bättre på allt de företar sig. Därför har jag intresserat mig av det som i den engelska litteraturen kallas ”grit”. Detta är en persons förmåga att arbeta för långsiktiga mål genom att upprätthålla både intresse och arbetsinsats över tid. Jag väljer att kalla det gry på svenska.

Denna litteraturstudie baserar sig på forskning kring gry, samt kritiska röster som ifrågasätter fenomenets relevans. Studiens fokus ligger särskilt på litteratur som beskriver hur undervisning kan organiseras så att den ökar studenternas gry.

Vad är gry och är det ett användbart koncept?

En individs nivå av gry förutspår ofta hur väl de kommer att lyckas med både studier och andra föresatser i livet (Duckworth & Gross, 2014). Det relaterar även till många andra personlighetsdrag, som till exempel självdisciplin, även om det finns vissa skillnader. Gry kan beskrivas som bibehållet intresse och ansträngning över tid (Hagger & Hamilton, 2019). Självdisciplin däremot handlar mer om en persons förmåga att skjuta på tillfälliga belöningar och distraktioner, och fokusera på det arbete man har företagit sig (Hagger & Hamilton, 2019). En individ med hög nivå av självdisciplin kommer antagligen slutföra de flesta föresatser, men de kanske inte har ett tydligt övergripande mål eller intresse (Duckworth & Gross, 2014).

Gry har även starka kopplingar till andra personlighetsdrag, som exempelvis samvetsgrannhet. Det som utmärker detta personlighetsdrag är att man är målinriktad, ansvarsfull, arbetsam och välorganiserad

(Schmidth et al., 2018). Samvetsgrannhet och gry är starkt statistiskt korrelerat, till skillnad från till exempel gry och IQ (Duckworth et al., 2007).

Samtliga studier om gry som ingår i den här artikeln är kvantitativa enkätstudier och baseras på självrapportering (t.ex. Duckworth et al., 2007; Duckworth & Gross, 2014; Hagger & Hamilton, 2018; Schmidt et al., 2018). Mycket av kritiken mot gry som ett verktyg för att förutspå framgång handlar just om att det baserar sig på en självrapportering och därmed försökspersonernas bild av sig själva, vilket inte alltid stämmer överens med verkligheten (Credé et al., 2016).

Kritiken handlar också om att gry korrelerar så mycket med samvetsgrannhet att man helt enkelt inte behöver ett till mått. Credé et al. (2016) hävdar också att bevisen för gry är kraftigt överdrivna i enskilda studier, vilket de menar blir uppenbart när man sammanställer bevisen i en meta-analys. De föreslår istället att mått som kognitiv förmåga och studiemetoder är bättre på att förutspå framgång hos studenter. En hög kognitiv förmåga är nämligen en av de saker som bäst förutspår framgång. Problemet med att fokusera på kognitiv förmåga i undervisning är dock att det lätt uppstår en deterministisk attityd, eftersom det inte är lika uppenbart att man kan utveckla sin kognitiva förmåga. Många har en bild av att kognition är cementerat, men faktum är att det går att träna upp precis som vilken muskel som helst (Nouchi & Kawashima, 2014). En person med kognitiva förmågor under genomsnittet i mellanstadiet kommer kanske aldrig kunna bli en av de främsta fysikerna i världen, men personen kan likväl klara av en högskoleutbildning med hårt arbete och stöd.

De främsta kritikerna verkar tolka gry som att det innebär att alla människor kan bli vad som helst om de bara anstränger sig. Moreau et al. (2019) varnar för att fokus på gry får folk att felaktigt tro att man kan lyckas bara man anstränger sig. Förutom att det kan förleda personer att satsa på orealistiska mål i livet, så kan det leda till en stigmatisering av de som misslyckas. Om allting handlar om motivation och hårt arbete så kan ett misslyckande tolkas som ett bevis på att man helt enkelt inte har ansträngt sig tillräckligt.

Gorski (2016) avråder därför från ett fokus på gry i lärarutbildningen eftersom det kan leda till stigmatisering av svaga elever. Han anser att gry döljer de strukturella problemen med till exempel fattigdom som hindrar unga människor från att förverkliga sig själva. Om man bor trångt och inte har tillgång till näringsriktig mat spelar det inte så stor roll om man har intresse och motivation för att lära sig. Även om detta är skrivet ur ett amerikanskt perspektiv, är vissa aspekter av det relevanta också i Sverige. Genom skolluncherna har alla barn i Sverige tillgång till näringsriktig mat åtminstone under skoltid, men alla har inte en lugn hemmiljö att studera i. Detta gäller även studenter på högskolenivå som fortfarande bor hemma, eller som bor i studentkorridorer. Därför är det viktigt att det finns miljöer på campus där man kan studera, som till exempel bibliotek.

Att ett fokus på gry skulle stigmatisera de som misslyckas är dock en ganska extrem tolkning. Bara för att man vill öka studenternas eller elevernas gry och därmed deras förutsättningar, innebär det inte att man bortser från andra faktorer som kan hindra dem från att lyckas. Att satsa på långsiktiga mål och upprätthålla en passion i livet är inte bara någonting som får oss att lyckas med våra föresatser, det påverkar också hur vi mår. Musumari et al. (2018) fann att studenter som hade mer gry också uppvisade mindre ångest och depression, vilket annars är vanligt bland universitetsstudenter i Thailand där studien genomfördes.

Gry är inte bara någonting som kan utvecklas utan det påverkas också av ärftliga faktorer (McGlynn & Kelly, 2017). Högpresterande ungdomar har ofta gener för hög kognitiv förmåga och möjligtvis också ett biologiskt arv kopplat till gry, samtidigt som hemmiljön troligen har uppmuntrat hårt arbete och långsiktiga mål. Man kan öka nivån av gry hos studenter, men man ska vara medveten om att en stor del av deras personlighet påverkas av den miljö de växer upp i. Som lärare i grund- och gymnasieskolan har man en viss möjlighet att påverka eleverna genom att skapa en god dialog med föräldrar, men när ungdomarna har börjat på högskolan finns inte längre kontakten med föräldrarna och deras möjlighet till inflytande är ofta marginell.

Detta betyder inte att individens personlighet är omöjlig att påverka. Tvärtom så tenderar gry att öka med åldern hos de flesta individer (Duckworth et al., 2007). Utmaningen för pedagoger är då att skapa

engagemang för ämnet, eller förmedla vikten av generiska kunskaper. Men egentligen är utmaningen större än så, för om studenterna ska bygga upp gry så innebär det även att de måste ändra synen på sig själva, sina möjligheter, begränsningar och sitt ansvar.

Kan jag som lärare påverka studenternas attityder till ämnet?

Det första steget i att utveckla studenternas gry är att göra de passionerade eller intresserade för ämnet. Jag undervisar både på förskollärarytbildningen och på kurser inom miljöstrategiprogrammet. Metoderna för att skapa gry skiljer sig åt beroende på vilken studentgrupp jag arbetar med. Inom förskollärarytbildningen arbetar jag med förundran för att få upp intresse för kemi, fysik och biologi (Hadzigeorgiou, 2012). Jag brukar medvetet lägga in moment som skapar förvåning genom oväntade resultat, vilket kan skapa en känsla av förundran.

Inom miljövetenskap skapar jag liknande engagemang genom att lyfta ämnen som berör och upprör. Då gäller det också att vara lösningsfokuserad, så att diskussionerna inte bara handlar om problem, vilket kan leda till en känsla av hopplöshet. Det är också viktigt att lyfta komplexiteten i olika miljöfrågor och lära studenterna att svåra frågor sällan har lätta lösningar, vilket får dem att uppskatta vikten av att lära sig ämnen som de tycker är tunga, som miljökemi och miljölagstiftning.

Jag skapar också engagemang genom att belysa den spännande forskning som sker inom miljöområdet, framför allt på den egna högskolan. Studenterna bidrar dessutom till denna forskning genom insamling av data vid studiebesök, eller examensarbete. I detta sammanhang är det viktigt att lyfta studenternas bidrag så att de förstår att de deltar i framtagning av ny information som kan vara användbar vid framtida miljöinsatser.

Det lättaste sättet att skapa intresse för ett ämne är att undervisa om någonting man själv brinner för. Lärare har inte alltid den valmöjligheten, ens på en högskola, utan måste följa kursplanernas lärandemål. Sanguras (2017) tar upp detta i sin bok om gry i klassrummet. Lärare förväntas undervisa ett brett innehåll i de flesta kurser, men det egna intresset är ofta ganska snävt. Hennes förslag är att delge det breda

innehållet för att sedan fördjupa sig inom de områden man själv är fascinerad av. För att göra det breda innehållet intressant kan man använda sig av till exempel videoklipp och interaktiva övningar för att öka studenternas intresse. Själv löser jag detta genom att lyfta exempel som jag tycker är spännande eller välja vinklar på undervisningen som jag själv kan engagera mig i.

En annan viktig aspekt enligt Sanguras (2017) är att hela tiden vidareutbilda sig som lärare inom områden som tangerar kursens innehåll. Ju mer jag lär mig om ett ämne desto mer spännande tycker jag att det är, och det är också någonting jag förmedlar till studenterna när jag är påläst och engagerad. Ett annat sätt att öka intresset för ett ämne är att ha inlämningsuppgifter där möjligheten att välja tema gör att studenterna kan utgå från ett befintligt intresse. Därför har flera inlämningsuppgifter i mina kurser utrymme för individens egna val. Studenterna kan välja miljöproblem eller lösningar, lokala naturvårdsprojekt eller miljöärenden med lokal anknytning, eller utifrån personligt intresse. Min erfarenhet av detta är att många studenter lägger mycket mer tid än vad som krävs för att få väl godkänt på uppsatsen. I utvärderingar har flera uttryckt att det var så intressant att de vill fortsätta på denna inriktning efter avslutad utbildning.

Kan jag som lärare påverka studenternas attityd till studier och inlärnin

Det finns två aspekter av gry. Den ena är att finna en passion och att bibehålla den över tid. Den andra är att fortsätta sträva mot ett mål även vid motgångar. Högskolestudenter kan omöjligt tycka att alla kurser är lika spännande och intressanta, men de kan däremot lära sig att det är roligt att utöka sin kunskap oavsett ämne.

Mina egna erfarenheter är att kunskap genererar självförtroende, inte minst i rollen som lärare. I en enkätstudie om förskollärares favoritämne i skolan är det förvånansvärt många som motiverar sina val med: "Jag var jättedålig på XX, men arbetade hårt och blev bra och därför är det mitt favoritämne" (opublicerade data från 2015, 2017, 2024). Om man som lärare lyckas förmedla att även ett svårbegripligt

ämne kan bli roligt med uthållighet och tålamod, så ökar detta sannolikt studenternas motivation.

Långsiktiga mål är viktiga för att bibehålla gry. Inom yrkesutbildningar är det vanligaste målet att få ett jobb efter avslutad utbildning. Det är konkret, och det kommer antagligen göra att studenten blir färdig med studierna, men inte nödvändigtvis att de lär sig mer än vad som krävs för att få sin examen. Därför kan man lyfta fram karriärvägar efter färdig examen som lockar ambitiösa studenter att excellera.

Inom program som inte leder till ett konkret yrke är studenter ofta osäkra på vad som kommer att hända efter examen. De vet inte vad de kan få för anställningar och kanske inte heller vad de vill arbeta med. Här brukar jag hjälpa studenter genom att ha gästföreläsare från olika arbetsplatser som pratar om hur det är att arbeta inom respektive bransch. Verksamhetsförlagd undervisning kan på liknande sätt skapa långsiktiga mål hos osäkra studenter.

Kan jag som lärare påverka studenternas syn på sig själva, sina möjligheter, begränsningar och ansvar?

En av de viktigaste sakerna att arbeta med för att öka studenters gry är synen på misslyckande. Personer som helt saknar gry ger upp vid första motstånd, och ett misslyckande kan leda till att de hoppar av högre utbildningar helt och hållet. Men att misslyckas är en del av att lära sig. Det är därför viktigt att avdramatisera misslyckande. Både McGlynn & Kelly (2017) och Sanguras (2017) tar upp vikten av att, som lärare, dela med sig av sina egna misslyckanden. Jag brukar berätta det på ett sätt så att det bara framstår som genant, men inte särskilt allvarligt. Man kan dessutom ha ett inledande gruppsamtal där studenter får dela med sig av någon gång man har misslyckats ("epic fails"), vilket inte behöver vara i akademiska sammanhang (Sanguras, 2017).

Man kan också vara tydlig med att om man som student misslyckas med en examination trots att man ansträngt sig, så betyder det att utbildningen ligger på rätt nivå. Det ska inte vara lätt. De som tar sig igenom hela utbildningen utan att misslyckas någon gång har kanske heller

aldrig utmanats, vilket betyder att utbildningen inte gav dem så mycket som den hade kunnat göra.

Synen på misslyckande är viktigt, men ännu viktigare är att påverka studenters syn på förmågor och färdigheter. Min erfarenhet är att det bland många unga finns en deterministisk syn kring förmågor som de flesta äldre personer inte delar. Synen att vi har vissa grundläggande färdigheter, till exempel att vissa är vältränade och duktiga på sport och andra är smarta, förstör hoppet för många människor och ger andra en anledning att inte anstränga sig. Givetvis kan inte alla bli världsbäst, men de allra flesta kan bli bra om man anstränger sig på en given uppgift och inte ger upp för snabbt.

Genom att uppmärksamma studenternas ansträngning mer än prestation kan man visa att hårt arbete genererar resultat. Detta kan vara svårt inom högre utbildningar eftersom lärare sällan följer studenter genom hela programmet utan istället undervisar enskilda kurser. I miljöstrategutbildningen är jag kursansvarig i flera kurser under hela utbildningens gång och kan därför tydligt följa studenternas utveckling och lyfta deras framsteg. Inom förskollärarytbildningen är detta svårare eftersom jag ofta bara undervisar på ett moment eller en kurs.

Den sista viktiga aspekten som påverkar studenters gry är synen på det egna ansvaret. Det är viktigt att avdramatisera misslyckanden, men det är samtidigt viktigt att lära studenter att "äga" sina motgångar. Om man som individ har en tendens att skylla på allt annat än sin egen bristande insats, kommer misslyckandet aldrig att vara ett värdefullt lärandetillfälle. Genom tydlig återkoppling där man både lyfter framsteg och vad som återstår att förbättra kan man hjälpa studenterna att utvecklas akademiskt.

Är gry hela förklaringen till framgång?

Gry är inte det enda vi kan påverka som pedagoger. Vi kan också skapa en välkomnande stämning i våra klasser och studentgrupper. Buskirk-Cohen & Plants (2019) undersökte vad som påverkade studieframgång på en mindre högskola med i huvudsak personer från studieovana hem. Beskrivningen av denna högskola i Delaware påminde mycket om Högskolan Kristianstad (HKR). I hennes studie var det snarare det

sociala klimatet som främst påverkade studieresultaten. Känslan av samhörighet med de andra studenterna och känslan av att lärarna brydde sig hade störst inverkan på om studenterna blev färdiga med sina studier. Detta styrks av DeSteno (2018) som visar att en känsla av gemenskap är viktigare än gry eftersom det minskar stress och ångest bland studenterna, vilket ökar förutsättningarna för inläring.

Man skulle också kunna tolka det som att social samhörighet påverkar gry genom att studierna blir intressantare och ansträngningarna känns mer meningsfulla. Vikten av social sammanhållning för studieframgång kan vara en delförklaring till att distanskurser på HKR generellt har sämre genomströmning än campuskurser. Det är svårt att skapa en känsla av gemenskap när de fysiska träffarna är begränsade.

Avslutande reflektion

Som universitetsanställd har man vissa ramar som måste följas som bidrar till att man inte i alla lägen kan utveckla undervisningen på ett sätt som optimerar gry hos studenterna. Exempelvis måste lärandemålen uppfyllas, vilket begränsar möjligheten för valfrihet vid examinationer.

Delprov och lärandemål som bockas av motverkar också fokus på den personliga utvecklingen. I de fall man inte följer upp studenterna har man då väldigt lite insyn och inflytande på utveckling och progression. På programnivå skulle detta kunna förbättras genom lärarsamarbete, så att studenterna får med sig en progressionsrapport eller liknande mellan olika terminer, så att nya lärare kan följa brister och styrkor och därmed kan uppmärksamma förbättringar och ansträngningar. Från ett administrativt håll kan man också arbeta aktivt för att lärare ska ha stora delar av tjänsten inom samma program så att man kan följa studenternas utveckling.

En ansträngning att avdramatisera misslyckanden kan också motverkas av att studenternas finansiering kan dras in om de inte tar sina poäng, eller att de hindras från att gå vidare till nästa termin i utbildningen. Därför är det viktigt att ge snabb återkoppling på inlämningsuppgifter, och möjlighet till ominlämning medan kursen fortfarande går eller strax efter.

Social samhörighet påverkas mycket av undervisningens upplägg. En växande del av min undervisning ges numera på distans, vilket minskar möjligheten att utveckla de vänskapsförhållande som krävs för att studenterna ska känna samhörighet i gruppen. Därför lägger jag extra stor vikt vid samarbetsövningar vid campusträffar och regelbundna online-diskussioner kring samhällsaktuella ämnen som berör studenterna.

Referenser

- Buskirk-Cohen, A. A., & Plants, A. (2019). Caring about Success: Students' Perceptions of Professors' Caring Matters More than Grit. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 31(1), 108–114.
- Credé, M., Tynan, M. C., & Harms, P. D. (2017). Much ado about grit: A meta-analytic synthesis of the grit literature. *Journal of Personality and Social Psychology*, 113(3), 492–511.
- DeSteno, D. (2018). We're teaching grit the wrong way. *Chronicle of Higher Education*. 28(64).
- Duckworth, A., & Gross, J. J. (2014). Self-control and grit: Related but separable determinants of success. *Current directions in psychological science*, 23(5), 319–325.
- Duckworth, A. L., Peterson, C., Matthews, M. D., & Kelly, D. R. (2007). Grit: perseverance and passion for long-term goals. *Journal of personality and social psychology*, 92(6), 1087–1101.
- Gorski, P. C. (2016). Poverty and the ideological imperative: A call to unhook from deficit and grit ideology and to strive for structural ideology in teacher education. *Journal of Education for Teaching*, 42(4), 378–386.
- Hadzigeorgiou, Y. P. (2012). Fostering a sense of wonder in the science classroom. *Research in Science Education*, 42, 985–1005.
- Hagger, M. S., & Hamilton, K. (2019). Grit and self-discipline as predictors of effort and academic attainment. *British Journal of Educational Psychology*, 89(2), 324–342.

- McGlynn, K., & Kelly, J. (2017). Breaking the cycle: Thoughts about building grit in the classroom. *Science Scope*, 41(1), 24–27.
- Moreau, D., Macnamara, B. N., & Hambrick, D. Z. (2019). Overstating the role of environmental factors in success: A cautionary note. *Current Directions in Psychological Science*, 28(1), 28–33.
- Musumari, P. M., Tangmunkongvorakul, A., Srithanaviboonchai, K., Techasrivichien, T., Suguimoto, S. P., Ono-Kihara, M., & Kihara, M. (2018). Grit is associated with lower level of depression and anxiety among university students in Chiang Mai, Thailand: A cross-sectional study. *PloS one*, 13(12), Artikel e0209121.
- Nouchi, R., & Kawashima, R. (2014). Improving cognitive function from children to old age: a systematic review of recent smart ageing intervention studies. *Advances in Neuroscience*, 2014(1), 235479.
- Sanguras, L. (2017). *Grit in the classroom: Building perseverance for excellence in today's students*. Routledge.
- Schmidt, F. T., Nagy, G., Fleckenstein, J., Möller, J., & Retelsdorf, J. (2018). Same same, but different? Relations between facets of conscientiousness and grit. *European Journal of Personality*, 32(6), 705–720.